

Szósta Międzynarodowa Olimpiada Lingwistyki Teoretycznej, Matematycznej i Stosowanej

Bułgaria, Słoneczny Brzeg, 4–9 sierpnia 2008 r.

Zadania turnieju indywidualnego

Zasady zapisywania rozwiązań zadań

1. Nie przepisując tekstu zadania, rozwiąż każde zadanie na osobnej kartce (kartkach) papieru. Na każdej kartce należy napisać numer zadania, numer miejsca i nazwisko. Tylko w tym wypadku możemy gwarantować pełne uwzględnienie osiągniętych rezultatów.
2. Rozwiązania należy uzasadniać. Odpowiedź, nawet prawidłowa, podana bez żadnego uzasadnienia będzie oceniana nisko.

Zadanie nr 1 (20 punktów). Podane są wyrazy w języku mikmackim, zapisane w tzw. ortografii Listuguj oraz w transkrypcji fonetycznej, a także ich tłumaczenia na polski:

1	<i>tmi'gn</i>	[dəmīgən]	siekiera
2	<i>an'stawteg</i>	[anəstawtek]	niebezpieczny
3	<i>gjiansale'wit</i>	[əkciansalēwit]	archanioł
4	<i>mgumie'jo'tlatl</i>	[əmkumiējōdəlādəl]	podkuć
5	<i>amqwanji'j</i>	[amx ^w ancīc]	łyżka
6	<i>e'jnt</i>	[ējənt]	agent do spraw Indian
7	<i>tplutaqan</i>	[ətpəludayan]	ustawa
8	<i>ge'gwisin</i>	[gēg ^w isink]	leżeć na górze
9	<i>lnu'sgw</i>	[lənūs ^w]	Indianka
10	<i>g'p'ta'q</i>	[gəbədāx]	na górze
11	<i>epsaqtejg</i>	[epsaxteck]	piec (<i>rzeczownik</i>)

(a) Zapisz wyrazy w transkrypcji fonetycznej:

12	<i>gsnqo'qon</i>	głupota
13	<i>tg'poq</i>	woda źródłana
14	<i>gmu'jmin</i>	malina
15	<i>emtoqwatg</i>	uwielbiać
16	<i>te'plj</i>	koza

(b) Zapisz w ortografii Listuguj:

17	[ətpədēsən]	południe
18	[əmteskəm]	wąż
19	[alaptək]	ogłądać się
20	[gəlamen]	dłatego

NB: Język mikmacki należy do algonkińskiej rodziny języków. Mówi nim około 8000 osób w Kanadzie.

W transkrypcji [ə] ≈ *y* w *pierwszy*, [c] ≈ *cz* w *czas*, [j] ≈ *dź* w *dżem*, [x] = *ch* w *chór*, [y] jest dźwięcznym odpowiednikiem ostatniego; [^w] oznacza, że poprzednia spółgłoska jest wymawiana z zaokrągleniem warg. Znak ⁻ oznacza długość samogłoski.

—Bożydar Bożanow

Zadanie nr 2 (20 punktów). Podane są cztery urywki z utworów napisanych ok. 900 r. po Chr. w języku staronordyjskim w mierze wierszowej nazywanej *dróttkvætt* („metrum dworskie”):

I	III
1 ók at ísarnleiki	1 áðr gnapsólar Gripnis
2 Jarðar sunr, en dundi ...	2 gnýstœrandi fœri
II	3 rausnarsamr til rimmu
1 þekkiligr með þegnum	4 ríðviggs lagar skíðum.
2 þrymseillar hval deila.	IV
3 en af breiðu bjóði	1 háði gramr, þars gnúðu,
4 bragðvíss at þat lagði	2 geira hregg við seggi,
5 ósvífrandi ása	3 (rauð fnýsti ben blóði)
6 upp þjórhloti fjóra.	4 bryngogl í dyn Skoglar,
	5 þás á rausn fyr ræsi
	6 (réð egglituðr) seggir ...

Jedna z głównych zasad *dróttkvætt* to aliteracja. Pierwszy wers każdego dwuwiersza zawiera dwa wyrazy, które zaczynają się od tej samej głoski, a pierwszy wyraz drugiego wersu zaczyna się od tejże głoski: np. **rausnarsamr**, **rimmu** i **ríðviggs** (III:3–4). Uważa się, że wszystkie samogłoski aliterują ze sobą oraz z **j**: np. **ók**, **ísarnleiki** i **Jarðar** (I:1–2). Jednak nie jest to jedyna reguła.

Podane teksty zachowane są w więcej niż jednym rękopisie. Czasami w odpowiadających sobie miejscach znajdują się różne wyrazy, wtedy naukowcy muszą zdecydować, który z wariantów jest pierwotny. Podstawy do podjęcia decyzji mogą być różne. Czasami reguły wersyfikacji pomagają odrzucić błędne warianty. Na przykład w wersie I:2 spotykamy nie tylko wyraz **dundi**, lecz także wyrazy **dulði** i **djarfi**. **dulði** nie odpowiada strukturze wiersza, podczas gdy **dundi** i **djarfi** pasują i o wyborze pomiędzy nimi decydują inne argumenty. W wersie III:1 spotykamy wyrazy **Gripnis** i **Grímnis**, ale **Grímnis** nie spełnia wymogów wiersza.

(a) Opisz reguły, według których powinien być zbudowany dwuwiersz w *dróttkvætt*.

(b) Podana jest strofa, w której 13 wyrazów zostało opuszczonych:

V			
1	<input type="text"/> a	(þreifsk reiddra øxa	
2	<input type="text"/> b	; knóttu spjór <input type="text"/> c)	
3	<input type="text"/> d	bitu seggi	
4	<input type="text"/> e	þjóðkonungs ferðar,	
5	þás (<input type="text"/> f	hølda)
6	<input type="text"/> g	<input type="text"/> h	<input type="text"/> i
7	(hór vas	<input type="text"/> j	of <input type="text"/> k)
8	<input type="text"/> l	(flugbeiddra <input type="text"/> m)	

Na liście poniżej znajduje się (w porządku alfabetycznym) wszystkie 13 opuszczonych wyrazów i dwa wyrazy, których nie ma w strofie V:

andskoti, Gauta, glymja, hlaut, hugfyllra, hœgra, ríks, rymr, sigr, smíði, svartskyggð, sverð, svírum, songr, vigra

Wypełnij luki w strofie V.

NB: Język staronordyjski należy do języków północnogermańskich i był używany w latach ok. 700–1100 po Chr.

æ = otwarte e, œ = niemieckie ö w wyrazie *schön* (te dwie litery oznaczają długie samogłoski). ø jest krótkim odpowiednikiem œ; y = niemieckie ü w wyrazie *Stück*, ø — otwarte o. au i ei wymawiane są jako jedna sylaba. ð i þ = angielskie *th* odpowiednio w wyrazach *this* i *thin*. x = k+s. Znak ´ oznacza długość samogłoski. Teksty poetyckie podane są w ortografii znormalizowanej i nie zawierają odchyleń od reguł wersyfikacji.

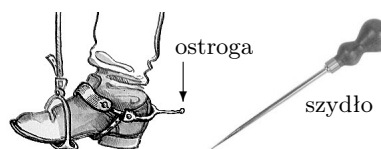
—Aleksandr Piperski

Zadanie nr 3 (20 punktów). Podane są wyrazy i kolokacje w dwóch językach Nowej Kaledonii – dechu i czemuchi – i ich przekłady na język polski w porządku losowym:

dechu	polski
<i>drai-hmitrötr, gaa-hmitrötr, i-drai, i-jun, i-wahnawa, jun, ngöne-gejē, ngöne-uma, nyine-thin, uma-hmitrötr</i>	sanktuarium, wiązka bananów, kalendarz, kość, kościół, wybrzeże, szydło, niedziela, szkielet, ściana
czemuchi	polski
<i>a-pulut, ba-bwén, ba-jié, bé-ödu, bé-tii, bé-wöli, bé-wöli-wöta, tii, wöta</i>	łóżko, zwierzę, widelec, szklanka, ołówek, wybrzeże, pisać, zmierzch, ostroga

Podane są także tłumaczenia rzędu słów z dechu na czemuchi:

dechu	<i>gaa</i>	<i>ngöne-gejē</i>	<i>nyine</i>	<i>thin</i>
czemuchi	<i>a</i>	<i>ba-jié</i>	<i>bé</i>	<i>wöli</i>

- (a) Ustal prawidłowo odpowiedniki.
- (b) Jak uważasz, co znaczą wyrazy *wahnawa* i *drai* w dechu, a wyrazy *wöli* i *pulut* — w czemuchi?
- (c) W dechu *tusi* — ‘książka’, *bii* — ‘pszczoła’. Przetłumacz z dechu: *i-bii, tusi-hmitrötr*.

NB: Językiem dechu mówi ponad 10 000 osób na wyspie Lifu, na wschód od Nowej Kaledonii. Językiem czemuchi mówi około 2 000 osób na wschodnim wybrzeżu Nowej Kaledonii. Oba języki należą do rodziny austronezyjskiej.

W dechu *ē* — otwarte *e*, *ö* = niemieckie *ö* w wyrazie *zwölf*, *hm* i *hn* — specjalne spółgłoski bezdźwięczne; *dr* i *tr* — spółgłoski podobne do *d* i *t*, ale wymawiane z zawiniętym i cofniętym językiem; *j* i *th* = angielskie *th* odpowiednio w wyrazach *this* i *thin*; *ng* = *n* w *gong*; *ny* = *ń* w słowie *koń*.

Sanktuarium to główna, najświętsza część kościoła.

—Ksenia Gilarowa

Zadanie nr 4 (20 punktów). Podane są wyrazy w języku soke z Kopajnała i ich przekłady na język polski:

mis nakpatpit	twoim kaktusem	kaṃaṃṃdaʔm	cienie
nakpat	kaktus	ʔas ncapkaṃsmāšeh	jakby nad moim niebem
mokpittih	tylko kukurydzą	capšeh	jak niebo
pokskukyṃsmataʔm	nad krzesłami	pahsungotoya	dla kabaczka
pokskuy	krzesło	pahsunšehtaʔmdih	dokładnie jak kabaczki
peroltih	tylko czajnik	tṃcokotoyatih	tylko dla zęba
kocaktaʔm	góry	kumgukyṃsmṃ	nad miastem
komgasmatih	prosto nad słupem	kumgukyotoyataʔm	dla miast
ʔas ṃgom	mój słupek	cakyotoya	dla łoża
kaṃaṃṃbitšeh	jakby cieniem	mis ncaj	twoja łoża

(a) Przetłumacz na język polski:

cakyṃsmatih
kaṃaṃṃšeh
ʔas mok
mis ndṃctaʔm
pahsunbit
perolkotoyašehtaʔm

(b) Przetłumacz na język soke z Kopajnała:

dla krzesła
moim czajnikiem
dokładnie jak góra
słupy
nad cieniami
twoje miasto

NB: Język soke z Kopajnała należy do rodziny miche-soke. Mówi nim około 10 000 osób w prowincji Chiapas w południowej części Meksyku.

ṃ ≈ polskie *y*; **c** jak w języku polskim, **nc** = *ndz* w *bryndza*, **š** ≈ *sz*, **ṃ** = *n* w *gong*, **y** = *j*; **ʔ** jest spółgłoską specjalną (tzw. zwarcie krtaniowe).

—Iwan Derżanski

Zadanie nr 5 (20 punktów). Podane są zdania w języku inuktitut i ich przekłady na język polski:

1. <i>Qingmivit takujaatit.</i>	Twój pies zobaczył cię.
2. <i>Inuuhuktuup iluaqhaiji qukiqtanga.</i>	Chłopiec zastrzelił lekarza.
3. <i>Aanniqtutit.</i>	Zraniłeś się.
4. <i>Iluaqhaijup aarqijaatit.</i>	Lekarz wyleczył cię.
5. <i>Qingmiq iputujait.</i>	Przekłułeś psa.
6. <i>Angatkuq iluaqhaijimik aarqisijuq.</i>	Szaman wyleczył jakiegoś lekarza.
7. <i>Nanuq qaijuq.</i>	Biały niedźwiedź przyszedł.
8. <i>Iluaqhaijivit inuuhuktuit aarqijanga.</i>	Twój lekarz wyleczył twojego chłopca.
9. <i>Angunahuktiup amaruq iputujanga.</i>	Myśliwy przekłuł wilka.
10. <i>Qingmiup ilinniaqtitsijiit aanniqtanga.</i>	Pies zranił twojego nauczyciela.
11. <i>Ukiakhaqtutit.</i>	Przewróciłeś się.
12. <i>Angunahukti nanurmik qukiqsijuq.</i>	Myśliwy zastrzelił jakiegoś białego niedźwiedzia.

(a) Przetłumacz na język polski:

13. *Amaruup angatkuut takujanga.*
14. *Nanuit inuuhukturmik aanniqsijuq.*
15. *Angunahuktiit aarqijuq.*
16. *Ilinniaqtitsiji qukiqtait.*
17. *Qaijutit.*
18. *Angunahuktimik aarqisijutit.*

(b) Przetłumacz na język inuktitut:

19. Szaman zranił cię.
20. Nauczyciel zobaczył chłopca.
21. Twój wilk przewrócił się.
22. Zastrzeliłeś jakiegoś psa.
23. Twój pies zranił jakiegoś nauczyciela.

NB: Język inuktitut (kanadyjski eskimoski) należy do eskimo-aleuckiej rodziny języków. Mówi nim około 35 000 osób w północnej części Kanady.

Litera *r* oznacza głoskę podobną do *r* francuskiego (wymawianą w tylnej części jamy ustnej), a *q* — *k* o tym samym miejscu artykulacji.

Szaman to kapłan, czarownik i znachor u niektórych ludów.

—Bożydar Bożanow

Redakcja: Aleksandr Berdiczewski, Bożydar Bożanow, Swietłana Burlak, Todor Czerwenkow, Iwan Derżanski (red. odp.), Ludmiła Fiodorowa, Dmitrij Gerasimow, Ksenia Gilarowa, Iwajło Grozdew, Stanisław Gurewicz, Adam Hesterberg, Borys Iomdin, Ilja Itkin, Renate Pajusalu, Aleksandr Piperski, Maria Rubinsztejn.

Tekst polski: Natalia Kotsyba.

Powodzenia!